

1
2
3
4
5
6
7
8

1694.

1. Bartholinus, Gottfriedus : De magistro navis.
2. Bohn, Johannes, Fac. med. pro cancellario l. s. l.
(et peregrina disputatoriam Christiani Gottfriedi
Finger innotuit).
3. Carius, Christianus : De interesse reipublicae ex
excursionibus maritimis in terram alienam tempore
belli inevitabiles.
4. Hering, Joh. Jacob : De introitu d.
5. Thottnerus, Fredericus Theophilus : De muneriis regis-
tialibus et simul de egregia Lipsiensis in bibliotheca
Instruccionum Augusti Senatus . . .
6. Meisler, Johann Gullius : De exiguis principum.
7. Mencknius, Dr. Bernhard : De Augustorum Augustarumque
consecratione ex nummis.
8. Mencknius, Ludovicus : De salario tutoris et cura
frons . 25 sept. 1694 - 1738.

1694.

9. Mendelius, Ludovus : De testamenti factiois damnatis
et mortem juvenili benegita et moribus plerisque inserta

10. Reckenberg, L. Helms : De regimento S. R. imperii

11. Reckenberg, L. Helms : De jus regnandi gratia
violandum ?

12. Schramberg, Joh. Christianus : De paralyti scorbatica

13⁹⁰⁷ = Julius, Gottlieb Gerhard : De fictione Romanorum
naturam et incongruitate. 2 Bnd. 1694: 1724

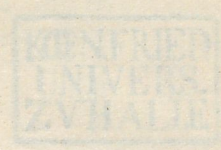
ASTRO
NAVIS,

Quod
Cognoscitur Facit Juridicis
LIBER V. S. S.

PER MODERATUM
D. G. THOFREDI BARTHII,
P. U. T. D. O. T. & P. R. A. C. T.

Præsentis et Præceptis sui maximè
valens.

ASSA... RODD...
L. S.

1694/12
88
39
13
ARCHIATRO SUMMO FAVENTE!
DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS
DE

PARALYSSI SCORBUTICA,

Quam
Indultu & Auctoritate
GRATIOSISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ

in
ALMA PHILYREA

SUB PRÆSIDIO

Viri Nobilissimi, Excellentissimi atq; Experientissimi

DOMINI

JOH. CHRISTIANI **Schamberg**/
Phil. & Med. Doctoris, Facultatis Med.

Affessoris Gravissimi,

Patroni atque Promotoris sui astumatissimi,

PRO LICENTIA

Summos in Arte Medicâ Honores & Privilegia Doctoralia legitime
consequendi,

Publico Philiatorum Examine

Die XV. Junii, A. C. M DC XCIV.

H. L. Q. C.

submittit.

CAROLUS FRIDERICUS **Sintermann**/
Dresdensis.

LIPSIÆ, Typis CHRISTOPH. FLEISCHERI

V I R O
NOBILISSIMO, EXCELLENTISSIMO, EXPERI-
ENTISSIMO, ATQVE AMPLISSIMO,
DOMINO

AUGUSTO QVIRINO
RIVINO,

Philosoph. ac Medicinæ Doctōri famigera-
tissimo, Physiologiæ ac Botanices Professore Publico,
Facultatis Medicæ Assessori Gravissimo,

*Domino Patrono, Promotori ac Præceptori
omni observantiæ cultu per omnem quoque ætatem
devererando,*

In debiti Honoris Gratitudeisque signum, atque ulterio-
rem sui commendationem, cum omnigenæ
Prosperitatis voto

Disputationem hanc Inauguralem.

offert ac dedicat

CAROLUS FRIDERICUS Zimmermann.

PRÆFATIO.

Qui Scorbutum, his nostris in terris sic
fatis frequentem, Lernam innume-
rorum malorum dixerit, non aber-
rare à vero videtur; siquidem Auto-
res, quotquot hæctenus de hoc affe-
ctu ex professo egerunt, uti *Severinus Eugalenus*,
Georgius Horstius, *Jobannes Dravvitz*, *Balthasar*
Brunerus, *Daniel Sennertus*, *Jobannes Ecbtius*,
Matthæus Martini, *Henricus Botterus*, *Gualterus*
Charleton &c. quanquam plurimas inde oriundas
ægritudines longa serie recenseant, fateri tamen ne-
cessum habent, adhuc non paucos superesse affe-
ctus, maxime complicatos, qui vix ac ne vix qui-
dem explicari aut enumerari queant. Quemad-
modum autem dato uno absurdo sequuntur plura;
ita non difficulter dato quodam humorum vitio &
universum corpus & partes ejus variæ hinc inde ma-
lè afficiuntur, atque sic ex una quasi radice morbo-
sa, copiosissimi propullulant stolones vitiati simili-
ter. Ex illis omnibus liceat mihi hac vice unicum
elige.

eligere Thema, pro Inauguralis Disputationis materia, PARALYSIN nempe natam ex SCORBUTO. In cuius Tractatione primùm Naturam Scorbuti atque Paralyseos, dein Causas illorum atque Signa, tandem etiam Curationem proponam, sed breviter. Etiam si verò dignitati hujus materie satisfecisse omni ex parte Tibi L. B. non videbor, animo tamen æquo huncce conatum meum feres, & quæ desunt, ex ingenio facile supplebis Tuo. Deus verò T. O. M. cui me totum semper commendo, hisce laboribus quoque meis ex alto benedicat, ut omnia feliciter eveniant.

§. 1.

Quo melius in Essentiam Paralyseos Scorbuticæ veniam, necessum est, ut consueta methodo, antequam ad realem tractationem progrediar, pauca quædam præliminariter moneam circa nomen hujus morbi, ne ambiguitas vocum insequentibus impedimento sit.

§. 2.

Nimirum dicitur Græcis *παράλυσις* à verbo *παρ-λύειν*, i. e. resolvi, germ. *die Lähme* / quoniam nervi vel potius muscoli, quibus inseruntur, à debito suo tono ita resolvuntur, sive relaxantur, ac enervantur, ut ad motum voluntarium exercendum fiant plane inepti. Est enim *Teste Galeno III. de loc. affect. cap. ult.* Paralysis maximè *ἡ κινήσεως ἀπολεία*, h. e. motus exitium.

§. 3.

Alio nomine audit Paresis & Paraplegia, ac parum abest,

abest, quin cum ipsa etiam Apoplexia confundatur, ita enim *Aretæus cap. 7. de morb. chronic. Apoplexia, Paraplegia, Parefsis, Paralyfis omnia genere eadem sunt. Aut enim motionis, aut tactus, aut utriusque defectio est, interdum etiam mentis, interdum quoque reliquorum sensuum.*

§. 4.

Melioris tamen distinctionis ergo Apoplexiam appellabo totius, Paralyfin partis cuiusdam, præsertim cum *Cornel. Celsus de Re Medic. Lib. III. cap. 27.* testetur, veteres autores hoc sensu voces illas accepisse; quamvis non diffitear Hippocratem Galenūque vix satis distinctè iisdem usos fuisse.

§. 5.

Clarius: in Apoplexia cessant, præter usum rationis, sensus omnes atque motus voluntarii: in Hemiplegia ut plurimum sensus omnes atque motus lateris vel dextri vel sinistri: in Paraplegia motus & sensus quidem totius, illa-
so tamen capite: in Paralyfi motus atque sensus partis affectæ. Itaque in manu ac pede saltim tactus motusque deficit, in Paralyfi oculi cessat visus, in Paralyfi lingvæ gustus &c.

§. 6.

Atque ita se res habet in Paralyfi perfecta sive exquisita: interdum tamen aliquis superest sensus, deficiente in simul omni motu libero, quod vocant Paralyfin imperfectam vel spuriam, *vid. Gorrhæus Definit. Medic. pag. 359.* Dantur enim revera gradus quasi Paralyseos, siquidem nonnulli conqueruntur de Impotentia motus tantum: quidam de dolore in eadem parte satis acerbo simul: alii denique de sensu motuque profus abolito.

§. 7.

Hic loci admitto equidem jam recensitas tres Paralyseos

seos species, ast ex rubrica Disputationis liquet, me non-
sollicitum esse circa varias hujus morbi causas, sed unice
de eâ quam in Scorbuticis non infrequenter notamus.

§. 8.

In genere igitur definitio Paralyfin Scorbuticam,
quod sit impotentia quædam hujus vel illius partis in cor-
pore humano, cum flacciditate conjuncta, propter quam
moveri pro lubitu non possit, ab acrimoniâ sanguinis Scor-
buticâ proveniens.

§. 9.

Generis locum occupat impotentia, quæ opponitur
potentiæ sive facultati motivæ; atque in hoc convenit Pa-
ralyfis cum cœcitate, surditate, impotentia virili, simili-
busque functionibus abolitis. Ubi tamen notandum est,
sub nomine impotentia non tantum intelligi motum pe-
nitens deficientem, sed & admodum impeditum sive infir-
mitatem. Quemadmodum enim plures alii morbi, an-
tequam ad statum perveniant, minus atroces deprehen-
duntur; ita & ab initio & in progressu Paralyfis non æque
gravis est, quam si ad *anulæ* ascenderit: i. e. alia est Para-
lyfis inchoata, & alia consummata sive perfecta.

§. 10.

Dixi autem impotentiam in motu, quo ipso cum
spasmo convenit, quoniam & in hoc pars immota manet,
sed rigida, cum in Paralyfi flaccida potius observatur. Id
quod dubio procul *Avicenna* quondam ejusque interpre-
tes adverterunt, quando eam per Mollificationem expo-
suerunt, non quod revera mollior sit nervus, aut muscu-
lus, sed quod talis appareat ob atoniam & relaxationem fi-
brarum.

§. 11.

Reliqua verò differentia desumpta est partim à Sub-
jecto,

jecto, partim à Causa. q̄. Subiectum dicitur pars aliqua corporis humani, e. g. manus, pes, oculus, lingua &c. Si enim totum corpus aut plures partes simul fuerint affecta, non amplius Paralysis, ut supra dictum, sed Apoplexia, vel Hemiplegia, vel Paraplegia rectius appellatur.

§. 12.

Quandoquidem verò in Definitione Causam allegavi sub nomine acrimoniae scorbuticae, eam sic explico. Nimirum Scorbutus est nihil aliud, quam insignis acrimonia humorum in primis viis atque Massa sangvinea seroque, aliàs innominata. Imitantur enim Medici hoc ipso Jureconsultos, quibus sub titulo Stellionatus crimen aliàs innominatum venire solet. Ad hunc enim modum acrimonia, quæ ad Luem Veneream, Scabiem, Podagram, Catarrhum similiaque mala referri non potest, Scorbutum appellare non dubitarunt.

§. 13.

Nec enim facere possum in hac parte cum *Dan. Senerto*, qui *Libr. III. Part. V. Sect. II. cap. 4.* Sangvinem ichorosum & vitiosum, vel naturaliter deorsum vergere ad crura, vel à natura ad extrema & ignobiles corporis partes amandari ac præterea ligamenta & tendines, ac ossa, naturali quadam inclinatione crassiores sangvinem ad se trahere atque sic ad morum impotentia reddi arbitratur. Ut enim nihil dicam de inclinatione illa naturali, quam frustra fingit, saltem non video, quamobrem ligamenta musculosque magis attentet, quam nervos.

§. 14.

Willisium si consulamus, constat ex *Pathol. Cerebr. Tract. II. de Scorbut. cap. 4. pag. 165. & 166.* tres ab eo recenseri causas, quæ modo conjunctim, modo divisim hunc morbum producant, scilicet (1.) inopiam Spirituum animalium.

malium ob succum nervosum depauperatum: (2.) Spirituum animalium impuritatem propter particulas heterogeneas & quasi narcoticas succo nervoso admixtas: (3.) viarum obstructionem, quando particulae crassiores & terrestres nervorum corpora cum succo irriguo subeunt, quae dein alicubi circa plexus nerveos aliosque anfractus coaervatae, ductus in tantum infarciunt, ut Spirituum in hoc aut illud membrum irradiatio prorsus inhibeat.

§. 15.
Verum ut ad singula respondeam, concedo (α) à Spirituum defectu nasci Paralytin; succus autem nervorum nulla urgente necessitate allegatur, cum tamen de ejus Existentia non immeritò dubitetur: (β) Spirituum natura non admittit ejusmodi inquinamenta sive commixtionem particularum heterogenearum, siquidem id, quod vitale non est, cum spiritu nostri corporis purissimo non confunditur, atque ideò nec (γ) metuendum, ne in poros nervorum, circulationi spirituum à natura destinatos, admittantur particulae crassiores atque terrestres.

§. 16.

Alios non adducam, sed exponam paucis quid verosimilius videatur. Præsuppono autem (1.) motum omnem tam voluntarium, quam involuntarium in nobis fieri principaliter à principio vitali sive spiritibus, tanquam causa efficienti unica: (2.) motum omnem fieri à fibris carnis vel in certos collectis fasciculos, quos musculos vocant, vel expansis in tunicam panniculumve carnosum, tanquam ab organo adæquato: (3.) Præter Spiritum insitum, qui à nativitate cunctis inest partibus, alium adhuc influere per nervos in supplementum ejus, qui hinc inde absumitur.

§. 17.

¶ 17. Triplici proinde modo lædi potest motus, nempe (a) Spirituum, (b) Musculorum, (c) Nervorum culpa. Hinc enim & motum depravatum vel involuntarium, uti sunt Tremor motusque convulsivi, ut & motum ex Spasmo deficientem, itemque Apoplexiam atque Paralyfin non difficulter deducere licet. Verum hoc in loco videamus saltem quid ad Paralyfin conferant.

¶ 18.

Videlicet Spirituum animalium inopia evadunt Paralytici Senes præ Junioribus; nam & secundum naturam tandem impotentia laborant, quæ genuina species est Paralyseos, nempe Genitalium. Eandem ob causam qui morbis chronicis diu detenti vires perdiderunt omnes, nec Urinam, nec alvi excrementa continere possunt, id quod Paralyfin Sphincteris Vesicæ atque Ani vulgò appellant.

¶ 19.

Musculorum vitio accidit Paralyfis, si scilicet non modo dissecantur, sed & ab affusis humoribus serosis viscidisque ad motum plane inepti reddantur. Quemadmodum id ipsum in vulneratis, hoc verò in hydropicis ac pedum tumore œdematoso laborantibus manifestè apparet.

¶ 20.

Nervorum denique culpa idem nascitur malum, quando cunque vel obstruuntur circa ortum è cerebro, cerebello & medulla oblongata, ut nihil exinde ad partes distribui queat; vel quando penitus lacerantur & dissecantur. Obstructio autem non tam ab humore viscido, uti jam dictum §. 15. fieri videtur materialiter, quam virtualiter, ab omnibus, quæ nervis infensa eosdem ad stricturam fortioorem, atque tubulorum clausuram omnimodam disponunt.

B §. 21.

§. 21.

Qua ratione id fiat in Subjectis Scorbuticis porrò videndum, si quidem nec illa spirituum inopia, nec musculorum nervorumque læsio enormis hic facile metuenda; Superest igitur ut nervos examinemus & quamobrem Spiritus per canales hos non influant debito modo.

§. 22.

Si fictioni locus, dixerim *Stia* in hoc passu peccare, austero vel adstringenti sapore prædita, sive Vitriolica cum *Quercetano Redivivo Tom. III. p. 184. Willis de Anim. Brutor. c. 9. & Theophil. Bonneto in Sepulchret. Lib. I. Sect. 15. p. 287.*

§. 23.

Quamcunque verò statuamus acrimoniam in Scorbuto, sive acidam sive balsam, sive acido-balsam, sive vitriolicam, sive quamcunque aliam, satis erit, si modo concipiamus eam vellicare atque arrodere nervosum genus. Quemadmodum autem hoc ipsum præ aliis partibus magis exquisite sentit, ita se contrahit fortius, eoque ipso poros seu viam Spiritibus destinata præcludit.

§. 24.

Aridet hac in parte non parum opinio *Joh. Baptist. van Helmont in Tract. de Lithias. c. 9. §. 62. & 82.* qui Paralytin afferit partium sensitivarum contracturam; addit tamen illam à terrore solo produci. Quanquam verò à terrore quandoque natam esse Paralytin non negem, tanquam à causa occasionali & antecedente, si scilicet corpus prædispositum ad hoc malum inclinet; non possum tamen universaliter eam admittere tanquam solam & unicam, quoniam præter terrorem propriè dictum, plures aliæ Paralyseos causæ allegari possunt.

§. 25.

Id enim solenne fibris est sensatis, ut si quid molestum accidat, se statim contrahant, prout hyberno tempore cutem

tem crispari à frigore cernimus. Atque ita in Scelotybe
plerumque dolor præcedit Ischiadicus, quem sequitur
stupor pedis ac tandem perfecta Paralysis.

§. 26.

Enitem si advertamus, Paralyfin quandoque fieri sub-
bitò & in momento quasi, interdum etiam evanescere si-
militer aut per intervalla redire atque cessare vicissim; ne-
mo est qui non facilius sibi concipere queat per spasmus
modo remittentem modo recurrentem intercipi viam,
Spiritibus, quam si viscidum aliquod, ad motum fluxumque
minus aptum, in nervis statuamus, quod nec per tubulos
angustiores nervorum expelli, nec motu retrogrado versus
originem eorum regurgitare potest.

§. 27.

Dicis: hac ratione citius Spasmm quam Paralyfin ex-
citari; verum sciendum est, in Spasmo vellicari atque cor-
rugari musculos ipsos, in Paralyfi nervos potius. Nec e-
nim rarum est in Subjectis Scorbuticis modo Spasmm,
modo Paralyfin in iisdem aut diversis partibus notari. Imo
& Paralyfin quandoque cum Spasmodicis affectibus moti-
busque convulsivis concurrere. Ita enim testantur Obser-
vationes non pauca, *vid. Eugalenus multis in locis & Riveri-
us Cent. I. Observ. 74. it. Cent. II. Observ. 98. Wolfgang. Ga-
belchoverus Curat. Med. Cent. III. Cur. 16. & Cent. IV. Cur. 61.*

§. 28.

Quid mirum? si ex Colica per metastasin humorum
nascatur Paresis. Ubi enim humor acris, quamdiu in pri-
mis viis hæret, cruciatus graviores Spasmmque intesti-
norum excitans, ad Massam sangvineam defertur, sive id æ-
grorum culpa sive Medicorum fiat, clarum est quomodo
nervosum genus exinde affligatur vel arrodatur.

§. 29.

Hactenus de causis: nunc quoque Signa affectus hujus

B 2

con-

consideranda veniunt. Sunt autem illa vel mali ipsius, vel
causæ ejus morbificæ. Affectus præsentis signa, Scorbuti e-
nim tanquam nimis prolixa, omnibusque nota lubens hic
superfedeo, desumuntur primariò à motu læso, deinde ve-
rò & à sensu plus minus deficiente ac tandem ex frigore
vel contabescencia partium. Nimirum Pathognomicum,
quod unicè sufficit ad cognoscendam Paralyseos præsentia-
m, est motus abolutus. Et quandoquidem impotentia
hujus accessus non semper subitanea est, sed & aliquando
successiva, idcirco expectare Medicus non debet statum,
sed vel in principio morbi, ubi tantum pars aliqua robur
suum naturale amittit, instare Paralyfin judicabit.

§. 30.

Nec facile quisquam hoc malum cum reliquis vitiis
motus confundet, si modo advertat, uti superius monitum,
quæ pars affecta fuerit; si enim totum corpus aut latus alte-
rtrum sit resolutum, non amplius pro Paralyfi stricto sen-
su dicta est habendum.

§. 31.

Cætera si concurrant signa, certiores nos reddere
possunt de prognosi, majus certè periculum imminet, si u-
nà cum motu cesset omnis in simul sensus; si membrū actu
frigidum tabidumque notetur. E contrario si adhuc ali-
qua motus vestigia supersint, si tactu non careat pars affe-
cta & calore naturali: si neque colorem mutet, neque vel
contabescat vel tumeat præter naturam. Ex his enim om-
nibus tuto colligere possumus, morbum nec pertinacem
adeò, neque difficilem curatu futurum.

§. 32.

Nam & in Juvenibus Virisque robustis felicior spe-
randus est eventus, quàm in Decrepitis & ex alio morbo in-
firmis; atque ideo Paralyfis superveniens febri, arthritidi,
chronicisque aliis longe difficiliorem admittit curam.

§. 33.

§. 33.

Ut autem certi simus de causâ Paralyseos, necessum est advertere ventriculi statum. Si enim appetitus ferè insatiabilis ægrum vexet, vel ructus acidi vomitusque similes notentur, dubium nullum est, quin humor acidus pccet. Accedit consueta victus ratio, si æger delectetur acidis dulcibusq;. Secus judicandum, si bilis acrior eructetur vel evomatur: si pingvibus falsisque abutatur æger, atq; sic porro.

§. 34.

Explicatis hætenus Paralyseos Scorbuticæ Causis, Signis, & Symptomatibus, reliquum est, ut curam quoque annectam. Et quandoquidem duo sunt in hoc affectu notanda, nempe Malum ipsum atque Causa ejus morbifica, itaque & duplex hinc nascitur indicatio: prima est motum deficientem esse restituendum; secunda scorbuticam sanguinis acrimoniam esse corrigendam, ita enim symptomata, si quæ forte concurrunt, evanescent sua sponte.

§. 35.

Motus partium vel debilitatus vel sublatus omninò, maximè postulare videtur roborantia nervina (non tamen neglectis illis externis, de quibus inferius,) eamque in gratiam Aquæ Spirituosæ antapoplecticæ & antepilepticæ ▽ Reg. Hungar. ▽ Carfunc. Anhaltin. Veltheimian. Magnanimitatis, Vitæ mulier. &c. vel etiam Hb. Lavend. Salv. O-rigan. Saturej Serpill. Majoran. in Vino decoctæ pro fotu applicari solent. Nec inconvenienter olea ex his plantis aromatibusque aliis destillantur atque sub specie Balsami inunguntur nuchæ, temporibus, naribus, lingvæ, præcipue in Paralyfi ejus.

§. 36.

Committitur autem non levis error in usu horum remedium externorum, prout id jam olim notavit *Galenus*

B 3

Lib.

Lib. IV. cap. 5. de Loc. affect. Solent enim plerique ipsi parti affectæ e. g. cruribus applicare modo laudata nervina, sub specie pediluvii similive pacto, sed frustra. Recte igitur suadet in regione lumborum ea potius adhibenda esse, eoque in loco ubi nervi è medulla spinali ad crura excurrunt.

§. 37.

Nihilominus & hâc observatâ cautelâ pars quandoque immota manet, videlicet quod causa morbifica continens non fuerit prius sublata. Quapropter primus ubique labor erit eandem quantocyus remove, antequam parti læsæ robur conciliare velimus. Videamus ergo qua ratione id fiat.

§. 38.

Quodsi proinde certi fuerimus de causa hujus Paralyseos & acrimonia sanguinis scorbutica, eò allaborandum est, ut acrimonia ista corrigatur, vel etiam educatur è corpore. Ante omnia igitur detur emeticum, nisi ægri constitutio illius usum impediat. Quanquam enim primo intuitu vomitorium non videatur conveniens in affectu adeo à primis viis remoto; constat tamen per experientiam, in artuum doloribus aliisque morbis, nullum remedii generis æque potenter operari ac eadem hæc evacuantiâ.

§. 39.

Cumque Purgantia reliqua in Subjectis Scorbuticis vires suas vix satis commode exerant, quia acidum communiter in iis peccans easdem non aliter destruit, ac si Rad. Hellebor. Esul. Afar. Rhabarb. &c. in aceto macerentur; magis ergo consultum est præscribere Vomitoria Galia, imprimis & vitæ, quippe qui de acido ipse participat.

§. 40.

Ubi verò talia exhibere non licet, in subsidium vocanda sunt purgantia, præmissis tamen alterantibus. Itaque nim recte monet *Francisc. de le Boë Sylvius Prax. Lib. I. cap.*

7. §.

7. §. 53. à purgantibus cavendum antequam temperati fuerint humores acidi & ad feri naturam deducti, quos tunc demum redundantis per hydragoga educi nil obftet.

§. 41.

Sunt autem Alterantia in acrimonia acida convenientissima I. *Stialia*, *Hæmatit.* *Crocus Stis*, & maxime *Limatura Chalybis*, solvitur enim non difficulter à quovis etiam acido mitissimo, atque tùm convertitur in liquamen *Vitriolicum*, sed dulce, abstergendi & aperiendi virtute præditum. 2. *Lapidosa*, *Cryfall. montan.* *Alabastr.* *Corall.* *rubra & alba*, quæ acidum saturando in *Salsum* mutant diureticum. 3. *Terrea*, uti *Bol. alb. & Armen.* *Marga*, *Terræ Sigillat.* omnis generis; quæ magis adhuc acidum temperant, propter pinguedinem ipsiis adjunctam. 4. *Duriores animalium partes*, uti *Lap. 69.* *Mater perlar.* *Ossa sep.* *Corn.* *Cerv.* *Alcis & Rhinocer.* *Ebur.* *Unicorn.* *Dens Hippopot.* atque similia; quæ non modo particulis quasi arenosis, sed & gelatinosis & sale volatili quo gaudent adversantur acidis. 5. *Salia volatilia ex his parata*, *Θ vol. CC.* *Ebur.* *Urin.* *Θ Xci*, nec non fuliginis, & quæ à curiosioribus è plantis educuntur. 6. *Salia fixa*, *Abinth.* *Centaur. min.* *Cardb.* *Θ Pri & c.* quæ *Θna* præ cæteris id peculiare habent, quod si concurrunt cum acidis, sudorem non minus, quàm urinam moveant.

§. 42.

Et quandoquidem, ut supra monitum, plerumque viscidum cum acido concurrit in hoc affectu; itaque acriora etiam antiscorbutica, ut *Rad. Armorac.* *Hb. Cochlear.* *Nasturt.* *Beccabung.* *Trifol. fibrin.* in usum quoque vocanda sunt. Quamvis enim cum iis facere non possum, qui eadem abundare *Θe vol. □o* arbitrantur, siquidem vidi monstrante *Excellentissimo Domino Doctore Rivino, Patro-*
no, Præceptore atq. Promotore meo ad aram usq. colendo, neq.
fuc-

succum eorum recentem, aut per aliquot dies asservatum, neque ∇ m destillatam aut μ um inde paratum colorem Syrupi violarum mutasse ullo modo. Inest ergò Θ quidem volatile, sed sui generis, quod neque ad acidum, neque ad urinosum referri potest, atque ideo mixtæ potius naturæ videtur. Nihilominus & hic acris sapor non minus contra visciditatem sanguinis, quàm adversus atoniam partium & Paralyfin unà cum reliquis nervinis exhibetur commode.

§. 43.

Habebunt autem utilitatem longe majorem, si pro scopo alterandi ac diluendi humorum acrimoniam & visciditatem aquea insimul fuerint adhibita; Quo nomine Thermarum usus ac Thée potus, hoc tempore satis usitatus commendari solet. Si quid enim Thermæ valent, id externè fovendo calorem partium, interne attenuando viscida & temperando acria præstant; atque ideo Carolinæ aliis præferendæ sunt merito, quæ impune potari nequeunt. Dolendum saltim est nec ubivis terrarum similes haberi aquas medicatas, nec omni die iisdem licere uti. Confer *Quercetan. Art. Med. Pract. Tom. III. de Paralyf. p. 188.*

§. 44.

Præferendus idcirco Thée potus videtur, quem quisque omni hora sibi parare potest. Et quamvis nihil adeo peculiare in foliis Thée lateat, quod à plantis indigenis non æquesperandum; siquidem sapore leviter amaricante atque adstringente id saltim agit, ut majore in copia ventriculus aquæ haustum toleret; certum tamen est Salia Scorbatica hoc pacto felicissime cum lotio educi.

§. 45.

Solent alii pro eadem hac intentione diætam lactis commendare, aut serum lactis; quemadmodum autem si acidum peccet in corpore, plus damni quàm emolumenti
exin-

exinde resultet, ita post usum lapidoforum & σ trialium si-
miliumque præcipitantium in Salsum converso, aut
diætæ culpa prædominante faldedine egregiam merentur
laudem, quoniam & serum humectat solvitque Salia, ac e-
ducit per alvum viasque Urinæ secretionem dicatas, & portio
pingvis dulcisque lactis demulcet acrimoniam præternatur-
raliter collectam.

§. 46.

Hæc dum fiunt, non negligenda sunt remedia externa,
& quæ Chirurgia subministrat. Videlicet Venæ Sectio præ-
mittenda est, si æger plethoricus fuerit aut proclivis ad hæ-
morrhoidum aliumve sanguinis fluxum, cujus rei insigne
Testimonium præbet *Zacut. Lusitanus Libr. I. Prax. Medic.*
Adm. Obs. 39. & Francisc. Valleriol. Libr. IV. Obs. 4. Notum
enim est, alias non rarò abundante sanguine artus obdor-
miscere atque stupore tentari; longe frequentius id acci-
dit Scorbuticis propter Orgasum & ebullitionem San-
guinis crebriorem; itaque nec parum levantur missione
sanguinis.

§. 47.

Verum Venæ Sectioni hoc in casu nullatenus cedit
Scarificatio & Ventosæ manibus pedibusque, affectis et-
iam, applicatæ. Præterquam enim quod Sanguinem suffi-
cienter evacuent, accedit quod dolorem, si multa cum
flamma fuerint appositæ, satis notabilem excitent, quem
tamen variis modis intendimus ob causas modo dicendas.

§. 48.

Aut enim pars insensata est, aut dolore vexata sic satis
molesto: si prius accidat, sollicitamus naturam, ut quam
deseruit partem, iterum tueatur: si posterius occurrat,
supprimatur dolor præternaturalis ab eo quem ars produ-
cit de industria; ita enim *Hippocrat. Sect. II. Aphorism. 46.*
recte notavit duobus doloribus simul instantibus à vehe-
mentiori obscurari alterum.

C

§. 49.

§. 49.

Nam & hanc ob causam Veteres quondam Ligaturas & Frictiones adhibuerunt, in Apoplexia, Paralyfi, Catarrho suffocativo, similibusque morbis repentinis gravibusque, scilicet ut excitato hac ratione doloris sensu motum Spirituum diverterent. Nec enim leves tantum sed fortiores etiam, si opus, fieri jubebant; vocatis non raro in auxilium Dropace sive Picatione, Sinapismo & Phoenigmo, donec partes aut rubefierent satis ac dolerent, aut vesicis excitatis serum profunderent acrius.

§. 50.

Similis virtus est Urticarum recentium, quibus cadere membrum torpens, summamque cutem exasperare jubet *Cornel. Cels. Libr. III. cap. 27.* Idem Experientia confirmatus docet *Epiphanius Ferdinandus Histor. 47.* adjecto tamen hoc monito non contemnendo, ne id fiat prius quam corpus purgatum sit sufficienter à pravis humoribus.

§. 51.

Instar omnium sint Vesicatoria, quorum vires in Paralyfi Scorbutica crurum singulares notavi. Miles erat, cuius dextrum crus penitus immotum insensatumque ferè ad annum fuerat, sinistro ex malo Ischiadico similiter dolente ac stupefcente, consilium implorat superius allegati *Excellentissimi Domini Doctoris Rivini.* Ille præmissis præmittendis præcipitantibus & evacuantibus Emplastrum Vesicatorium acrius ex cantharidibus apponere jubet femori, atque tum prima statim nocte sentit æger calorem, quasi per modum halitus inspirari, cum antehac pes frigidus, nec laterem calefactum nec quicquam sentiret aliud: sequenti mane redit sensus in ea parte motusque aliqualis unius atque alterius digiti; successu temporis, renovato Vesicatorio, continuatoque usu Tritium, nervinorum & anti-

antiscorbuticorum, non neglectis evacuans, favente
divina gratia perfecte convaluit.

§. 52.

Hæc sunt ferè potiora remediorum genera, qualia vel
Pharmacìa suggerit, vel Chirurgia; reliquum est ut paucis
quoque regulas adducam diæteticas; præsertim cum Scor-
butus vel hoc nomine incurabilis videatur in non paucis,
quod suo indulgentes genio consuetudinem, hætenus usû
confirmatam, vix unquam deserant, etiam moniti.

§. 53.

Imprimis acida cane pejus & angue fugienda sunt o-
mnibus, tanquam nervoso generi admodum inimica. Ab-
sint ergo à mensa procul acetaria, & quicquid acetum, suc-
cumque citri sapit, itemque dulcia, saccharo melleq; con-
dita, quæ in ventriculo acidis referto facillime acefcunt.

§. 54.

Speciatim Vini plus minus acidi potus admodum
exitiosus Scorbuticis in hoc passu. Testatur enim *Wepfe-
rus Miscell. Nat. Cur. Ann. II. Observ. 39.* Paresin post Coli-
cam ex Vini ejusmodi potu frequentissimam in Alsatia, ad
Lacum Acronium, in Ducatu Würtembergico aliisque in
locis, ubi quotidie vino utuntur pro potu ordinario.

§. 55.

Circa Cerevisiam itidem notandum, hordeaceam,
amaram sive lupulatam, uti sunt Ilebürgenensis, Torgavien-
sis, Wurzensis magis convenire scorbuticis; sed dulcem,
& facile acefcientem, ex tritico vel avena quæ paratur, uti
Brenshahn/Weißbier/Reiterling/Duchstein / vix sine
manifesta læsione à quoquam hauriri.

§. 56.

Aër quantum fieri potest temperatus eligatur. Quem-
admodum enim frigus nervis admodum infensum, Scor-
butica

butica subjecta maximè affligit, præsertim si quæ pars deficiente Spirituum influxu debito calore naturali careat, aut dolore vexetur continuo: ita è contrario æstus quoque intensior observatur iisdem nocivus, quoniam serum aucta transpiratione minuitur nimis, unde necessario & visciditas & acrimonia intenditur magis magisque.

§. 57.

Atque ideo motus etiam corporis non nisi moderatus est permittendus. Certum enim est si corpus hinc in caluerit modice, bene se habere istiusmodi ægros & alacriores reddi; verum si ad sudorem usque commoveantur, lassitudinem exinde longe graviores illos sentire, ac si fortè inter sudandum evanuerit dolor, eum plerumque redire magis acerbum.

§. 58.

Cavendum autem iis est maximè ab animi pathematibus, ira cum primis atque terrore. Quamvis enim aliqua legantur exempla eorum qui à Paralyfi fuerunt liberati per iram vel terrorem, qualia refert *Francisc. Valleriol. Libr. II. Obs. Med. 4.* & *Job. Nicol. Pecklinus Lib. III. Obs. Med. 26.* non videntur tamen temere imitanda, cum per Experimentiam constet Apoplexiam etiam, similiaque graviora mala non aliunde magis, quam ab his affectibus provenire.

§. 59.

De cætero haud opus est, ut pluribus exponam, quomodo se gerere debeat Paralyticus in somno & Vigilia, in Excretis & Retentis. Cum enim vires labefactatæ jamjam existant, quivis intelligit abstinendum esse à cunctis, quæ

Spiritus dissipant ac enervant corpus: ac potius robur vitale esse conservandum omnibus modis.

Atque hæc sufficiant.

S. D. G.

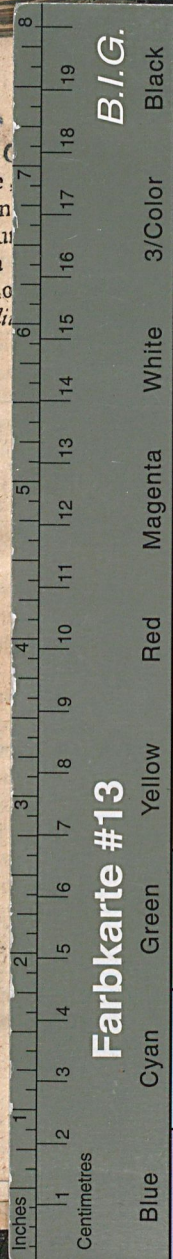

X2615888

V077

B.I.G.

Farbkarte #13

1694, 12
39
13

ARCHIATRO SUMMO FAVENTE!
ATIO MEDICA INAUGURALIS
DE

PARALYSSI ORBUTICA,

Quam
Indultu & Auctoritate
ISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ
in
MA PHILTREA

SUB PRÆSIDIO
abilissimi, Excellentissimi atq; Experientissimi
DOMINI
CRISTIANI Schamberg/
ed. Doctoris, Facultatis Med.

Affessoris Gravissimi,
atque Promotoris sui astumatisimi,

SO LICENTIA
edicā Honores & Privilegia Doctoralia legitime
consequendi,
Publico Philiatorum Examine
die XV. Junii, A. C. M DC XCIV.
H. L. Q. C.

submitte
FRIDERICUS Ziemermañ/
Dresdensis.

Typis CHRISTOPH. FLEISCHERL.